

УВОД

Кључне ријечи које доминирају данашњим временом имају предзнак и атрибут глобално: „глобални тероризам“, „глобално загријавање“, али и „глобална демократија“ и „глобално грађанство“. Разлог што на овај начин почињемо овај рад је тај што данас на овој планети не постоји регија нити ситуација која је удаљена - географски или концептуално - толико да не утиче једна на другу на овај или онај начин. Даље „питања Балкана - од реструктурирања идентитета до присилног прогона и оружаних сукоба - на најактуелнији и најснажнији начин сажимају изазове савременог свијета. Босна и Херцеговина (БиХ) и Република Србија пружа свако на свој начин фасцинантан примјер патње људи и појединаца стјераних у „згуснуту“ иисторију, људи који су једни другима потребни ради дефинисања властитог идентитета и очувања безбједности својих породица и интегритета властитих основних односа. Веома је јасно и прецизно игнорисање важности ових тема из глобалне перспективе. И кад посматрамо обрнуто; вјерујемо да динамика овог дијела свијета тиче свих нас, без обзира на наше коријене и поријекло.

Крајем XX вејка увелико је дошло промјене гледишта држава, етничких и социјалних група на сосптвену прошлост. Нестанак блоковске подјеле свијета снажно је убрзао овај процес. Наведене промјене се различито рефлектују: одбацују се раније службене верзије историје, рехабилитују се прећутане стране историје, оживљава култ „корјена“, мијења се култура сјећања, превладавање прошлости изнова се правно регулише итд.²

Прелаз из хладног рата у постхладноратовски период окарактерисале су бројне турбулентне промјене у свијету. Био је то прелаз из периода великог супарништва суперсила које се одвијало на глобалном нивоу, у период мањих сукоба регионалног карактера и битно смањеном могућношћу глобалног сучељавања .Овај период није заобишао ни регију којој географски припадају и новонастале државе, након распада СФРЈ.

Дисолуцију некадашње заједничке државе Социјалистичке Федеративне Републике Југославије пратила је намјера и тежња нових посткомунистичких елита да се на њеном територију створе нове, етничке једнонационалне државне творевине (држава-нација).

Наведени процес је сада увелико приведен крају захваљујући формирању четири моноетничке државе (Словеније, Хрватске, Србије и Македоније), једне троетничке (дубоко подељене Босне и Херцеговине) и једне декларативно грађанске (Црне Горе) на постјугословенском тлу.

Ружно и лоше наслијеђе оружаних сукоба на поменутом географском простору у периоду 1991–1999, проткано ратовима и међуетничком и међунационалном мржњом оставило је веома дубоке трагове на међудржавне односе између новонасталих држава у оквиру регије, коју је Европска унија почетком прве деценије означила као Западни Балкан.

Регијом Западни Балкан означено је неколико новоконституисаних држава на територији бивше СФРЈ, изузимајући Словенију (Хрватска, Босна и Херцеговина, некадашња Савезна Република Југославија/државна заједница Србија и Црна Гора – данас Република Србија и Република Црна Гора, Македонија) и Албанија.

---

² Diegoli, T., Колективно памћење и обнова друштва у послеријатној Босни и Херцеговини Graduate School of International Studies University of Denver, Сапајево 2007.

У оним областима јавности које доминирају на јавној сцени (политичкој, стручној, културној, итд.) државама назначене регије још увијек доминантну улогу имају два правца и усмјерења кад је у питању даљи развој међудржавних односа на Балкану.

Тај пут има двије стране. Уствари боље речено, једна страна пута односи се на постојање усмјерења по којем на основу утврђивања истине, одговорности и помирења треба превазићи лоше ствари који представљају историјско наслијеђе сукоба на подручју територије бивше СФРЈ, 90-их година протеклог вијека, док се друга страна пута односи на давно успостављено гледиште по ком су сукоби иманентни Балканском полуострву и да се они готово по правилу циклично понављају.

Ово гледиште се темељи и на поткрепљивању цивилизацијских, вјерских, етничких и других разлика између јужнословенских народа. У складу са тим начинима посматрања актуелне политичке елите, креирају билатералне, тако и мултилатералне односе између држава у региону. Но, доминантни фактори међународне заједнице, а прије свих Европска унија и САД, су од тренутка завршетка оружаних сукоба на подручју некадашње Југославије у потпуности подржавале нормализацију односа између новонасталих држава и ентитета.

На основу тога се може закључити, да је дошло до постепеног преласка Западног Балкана из зоне оружаних сукоба, преко региона у коме се стабилизују демократске, економске и безбједносне прилике до регије у којој су све државе усмјерене и орјентисанке ка евроатлантским интеграцијама.

То несумњиво представља да су поменуте земље у перспективи одлучне и спремне да прихвате и бројне европске вриједности - мир, демократију, људска и мањинска права, начело једнакости и принцип солидарности.

Предмет рада представља анализу добросусједских и билатералних односа између Босне и Херцеговине и Републике Србије кроз временску, политичку и економску призму. Ова тема је актуелна и интересантна управо због ствари које смо навели у уводном дијелу овог рада.

Обрада теме „Добросусједски односи Босне и Херцеговине (са посебним освртом на Србију“ има задатак да оствари научни (опште теоријски) и практични (операциони) циљ.

Циљ истраживања насловљене теме је уствари да дођемо до објективних сазнања о добросусједским односима уопште, те о билатералним и добросусједским односима Босне и Херцеговине и Републике Србије, истовремено идентификујући детерминанте које одређују смјер развоја истих.

Општи операционо-научни и практични циљеви овог рада су сазнање о томе у ком правцу се развијају билатерални и добросусједски односи Босне и Херцеговине и Републике Србије, каква је перспектива јачања и развоја истих и које су објективне препреке за оснаживање добросусједских односа.

Главна хипотеза нашег истраживања гласи: „Односи Босне и Херцеговине и Србије су између осталог оптерећени насљеђем сукоба, прожети мноштвом интереса и мотивација, представљају сложен предмет за анализу. Без обзира на све препреке укупне односе Србије и Босне и Херцеговине можемо сматрати нормализованима, након деценије затегнутости“.

Истраживање и свеукупан рад ће показати да ли је хипотеза квалитетно постављена и да ли ће бити прихваћена или одбачена. Узимајући у обзир да комплексност теме насловљеног рада захтијева милтидисциплинаран приступ, али да углавном покрива област истраживања друштвених наука, користили смо се општенаучним методама друштвених наука као што су: метода прикупљања података, дијалектичку (генералну),

индуктивну, дедуктивну, историјску, методу анализе и синтезе, статистичку, компаративну и нормативну. Рад смо структурирали у неколико цјелина. Текст који слиједи резултат је анализе и научног разматрања виталних и приоритетних питања у односима двију држава, али ни у ком случају не представља цјелокупну слику добросусједских односа

Велики број актуелних питања, која се односе на добросусједске односе ради ограничености обима рада нису уграђена у исти, а вјероватно захтјевају детаљну анализу.

У првом дијелу говоримо прије свега о добросусједским односима уопште шта они значе и представљају и на који начин се успостављају и развијају.

У другом дијелу прије саме анализе односа БиХ и Р Србије, морамо се осврнути на анализу консолидације прилика у Босни и Херцеговини, посматрајући то са аспекта комплексности Босне и Херцеговине као државне заједнице, али истовремено посматрајући са аспекта прошлост и историјског наслијеђа..

Историјски аспект добросусједских односа у овом раду ће представљат основу за анализу истих у данашњем периоду.

Историјски аспект поменутих односа може бити и препрека за њихово даљ развијање тако да жемо га у овом раду покушати колико је могуће избјећи.

Трећа цјелина на уопштен начин појашњава и анализира односе између Босне и Херцеговине и Републике Србије.

Четврта цјелина односи се на оквир билатералних односа.

На крају морамо апосрофирати питање које има снажан утицај на успоставу билатералних и добросусједских односа између ове двије државе а то је питање Косова и Метохије.